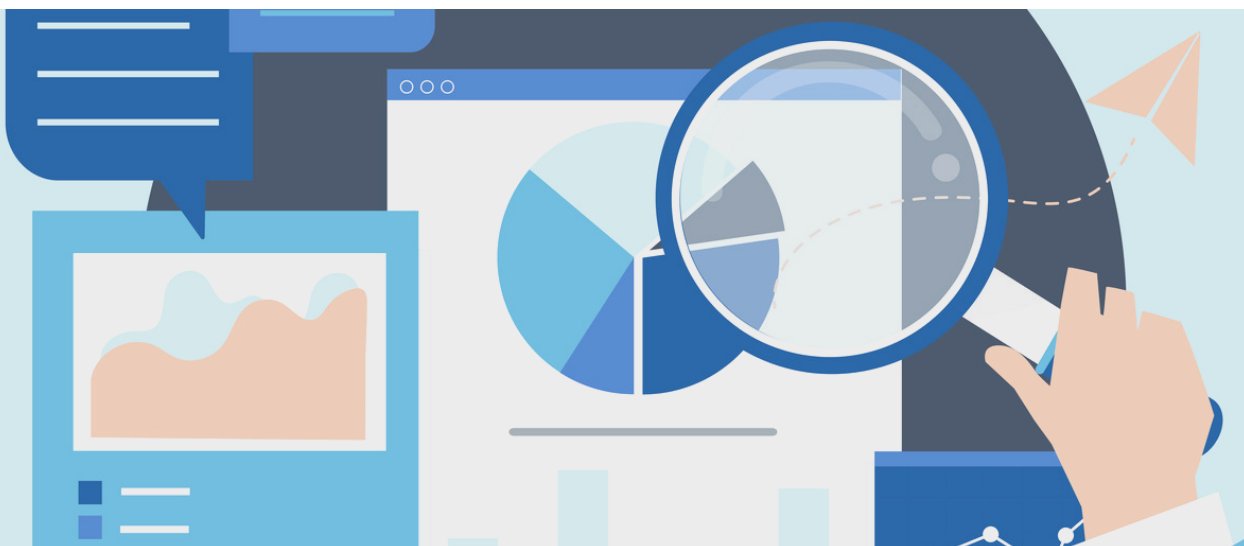

BUGETE FĂRĂ SECRETE

pentru autorități publice eficiente

DIN CUPRINS

Transparența bugetară trebuie asigurată printr-un dialog între Parlament și societatea civilă

Avem nevoie de o platformă bugetară la nivel de Parlament

Tinerii pentru bugete fără secrete în Moldova

Societatea civilă remarcă importanța participării

Infografic: Calendarul bugetar pe înțelesul tău

Transparența bugetară necesită un dialog permanent între Parlament și societatea civilă

de Ana-Maria Veverița

Procesul bugetar din Republica Moldova trebuie să se desfășoare într-o manieră performantă, sustenabilă și transparentă. Iar realizarea acestui lucru depinde atât de rolul Parlamentului de a verifica executarea legilor și a spori încrederea cetățenilor în monitorizarea banilor publici, cât și de implicarea societății civile în formularea anumitor sugestii de politici bugetare. Acestea sunt câteva dintre concluziile mesei rotunde „Parlamentul și societatea civilă: dialog și parteneriat pentru un proces bugetar transparent în Moldova”, desfășurată pe 23 iulie.

Continuarea pe pagina următoare

Transparența bugetară din Moldova trebuie asigurată printr-un dialog permanent dintre Parlament și societatea civilă

Discuțiile mesei rotunde au abordat asigurarea de către Parlament a transparenței la toate etapele procesului bugetar, organizarea consultărilor publice și implicarea societății civile; precum și recomandările reprezentanților societății civile pentru o transparență bugetară îmbunătățită și o comunicare constructivă și permanentă cu Parlamentul. Astfel, în timp ce deputații au vorbit despre rolul Parlamentului în asigurarea unui proces bugetar transparent și participativ în Moldova, reprezentanții societății civile au scos la iveală provocările participării civice la procesul bugetar și le-au propus aleșilor poporului câteva recomandări pentru o bugetare transparentă la nivel național.

GALINA BOSTAN, director CAPC: După mine este important să se lucreze la creșterea încrederii cetățenilor în felul cum sunt cheltuiți banii publici. De asemenea, ar fi foarte important ca actualul Parlament să se concentreze mai puțin pe procesul de legiferare, dar mai mult pe controlul executării legilor prin cele mai diferite metode.

“

“

IGOR MUNTEANU, deputat: Buna guvernare pornește de la transparență, decizii înțelese și cunoscute de către toți cetățenii, de la responsabilitățile guvernanților și de la un mecanism prin care anumite lucruri care apar, ilegalități, scăpări din atenția autorităților, pot fi soluționate, în mod rapid, fără criză de putere, în format instituțional. Tocmai de aceasta există un format de cooperare între Parlament și societatea civilă.

AVEM NEVOIE DE O PLATFORMĂ BUGETARĂ LA NIVEL DE PARLAMENT

VEACESLAV NEGRUȚĂ, expert economic la Transparency International – Moldova

ALA RENENCO, director la asociația „Părinți Solidari”

Ar trebuie să existe o platformă bugetară la nivelul societății civile pentru formularea anumitor sugestii de politici bugetare. Iar în acest sens un mare rol ar trebui să-l aibă Parlamentul pentru a motiva participarea cetățenilor în procesul bugetar. În același timp, societatea civilă trebuie să fie activă, prezentă și implicată pentru a asigura transparența întregului proces bugetar.

Avem nevoie ca să avem transparență și ea să fie verificată dacă este sau nu asigurată. În acest sens, Parlamentul trebuie să atragă atenție asupra controlului executării bugetului și îndeplinirii controlului asupra lucrărilor contractate. Propun Parlamentului să pregătească niște propuneri pentru societatea civilă sau să fie angajați niște consultanți pentru a facilita realizarea controlului. Avem nevoie ca să avem transparență și ea să fie verificată dacă este sau nu asigurată.

ADRIAN LUPUȘOR, director „Expert-Grup”

Pentru implementarea conceptului de bugetare participativă sunt necesare câteva elemente de bază: un mecanism foarte clar de interacțiune dintre Guvern și cetățeni, voință politică pentru a implica cetățenii în acest proces, un mecanism eficient de comunicare a publicului cu privire la impactul participării în procesul bugetar și o participare mai activă a Ministerul de Finanțe la nivel central și a autorităților publice locale la nivel local.

Tinerii vor să-și facă vocea auzită când vine vorba de bugetul public

Peste 50 de tineri din toate colțurile Republicii Moldova au avut parte pe 11 iulie de o lecție deschisă oferită de IDIS „Viitorul” despre transparența bugetului public și importanța participării civice în procesul bugetar la Școala de vară „Cetățenia activă”. Evenimentul, desfășurat în contextul programului național „Costești - Capitalei Tineretului 2019”, este parte a proiectului „Bugete fără secrete”.

Astfel, experții de la IDIS „Viitorul” le-au explicat tinerilor ce înseamnă bugetul public național, care sunt etapele procesului decizional și modalitățile de implicare a tinerilor în procesul bugetar. Participanții au aflat care este contribuția lor în luarea deciziilor, despre cum se formează bugetul și în ce manieră să comunice cu autoritățile publice locale. Pentru a înțelege ce înseamnă bugetul public și de ce banii publici sunt banii cetățenilor, tinerii au avut șansa de a comunica cu economistul Veaceslav Ioniță, care le-a relatat o serie de exemple practice.

Viorel Pârvan le-a prezentat tinerilor etapele procesului de asigurare a transparenței și le-a explicat de ce este important ca orice autoritate locală să informeze, consulte și să încurajeze participarea cetățenilor în procesul de luarea a deciziilor. „Calitatea vieții și confortul nostru este în directă dependență de deciziile planificării și executării bugetului”.

CAROLINA JURAVELI: Împreună cu colegii mei de la Consiliul raional al tinerilor din Ocnița am participat în procesul decizional alături de ceilalți cetățeni, am asistat la mai multe ședințe al Consiliului raional și chiar am venit cu o serie de proiecte pentru tineri care au fost incluse pe planul bugetar pe domeniul de tineret.

Societatea civilă remarcă importanța participării și a transparenței pentru o mai bună guvernare locală

Reprezentanți ai societății civile din toată țara și-au dat întâlnire pe 5 iulie pentru a afla cum să se implice în procesul bugetar la seminarul de instruire „Transparența bugetară și participarea civică în procesul bugetar”. Evenimentul a avut scopul de a crește nivelul de conștientizare publică cu privire la transparența procesului bugetar din Republica Moldova și consolidarea participării civice în procesul bugetar.

În acest context, experții Viorel Pârvan și Diana Enachi de la IDIS „Viitorul” le-au explicat activiștilor civici și membrilor societății civile în ce mod pot participa în procesul bugetar și care sunt modalitățile de implicare și consultare publică. Totodată, cei prezenți au aflat cât de importantă este transparența bugetară din bunele practici expuse de experți. La rândul lor, participanții la seminarul de instruire și-au expus părerea cu privire la nivelul de transparență din comunitate și au apreciat drept foarte utile cunoștințele acumulate în cadrul instruirii, având în același timp o discuție constructivă cu experții.

TATIANA DJAMLOV, jurnalistă la Radio Orhei **ALEXANDRU CRIGAN, președinte AO „Localinvest”**

În procesul de lucru am mereu nevoie de informații pentru a reflecta corect starea bugetului din municipiul Orhei. Iar această instruire m-a ajutat mult să înțeleg despre cum se elaborează, cum se cheltuiesc finanțele publice, la ce etapă a procesului bugetar trebuie implicată societatea civilă și în ce mod să facă asta.

Deși ultimele cercetări arată că transparența în cadrul administrației publice locale crește, institutul nostru constată că **această transparență este mai mult formală**. Dacă se solicită ca un anumit document să fie publicat pe site, da, el se publică, dar nu este accesibil de găsit pentru un simplu cetățean. Și același lucru pot spune și despre consultările publice, care sunt desfășurate mai mult pentru bifarea lor.

INFOGRAFIC:

Calendarul bugetar pe înțelesul tău

ANUL PRE-BUGETAR

elaborare, consultare și aprobare

- 1 Guvernul elaborează, supune consultărilor publice și aprobă cadrul bugetar pe termen mediu (CBTM)
PÂNĂ LA 1 Iunie
- 2 Guvernul elaborează și supune consultărilor publice proiectele legilor bugetare pe anul următor
PÂNĂ LA 15 OCTOMBRIE
- 3 Parlamentul supune consultărilor publice și adoptă legile bugetare pe anul următor
PÂNĂ LA 1 DECEMBRIE

ANUL BUGETAR

executare, modificare și raportare

- 4 Guvernul (Ministerul Finanțelor) elaborează și publică lunar rapoarte privind executarea bugetului public **LUNAR**
- 5 Guvernul publică și prezintă Parlamentului raportul semi-anual privind executarea bugetului public
PÂNĂ LA 15 SEPTEMBRIE
- 6 Guvernul elaborează și supune consultărilor publice proiectele de legi privind modificarea bugetului public
PE PARCURSUL ANULUI

ANUL POST-BUGETAR

raportare și audit

- 7 Guvernul aprobă, publică și prezintă Parlamentului rapoartele anuale privind executarea bugetului
PÂNĂ LA 1 Iunie
- 8 Curtea de Conturi efectuează și prezintă Guvernului și Parlamentului auditul rapoartelor anuale privind executarea bugetelor publice
PÂNĂ LA 1 Iunie
- 9 Parlamentul supune consultărilor publice și aprobă rapoartele anuale privind executarea bugetelor publice
PÂNĂ LA 15 Iulie